

"Eğer muhabbet, kendi esbabının rüçhaniyetine göre bir kalbde hakikî bulunsa, o vakit adâvet mecazî olur, acımak suretine inkılâp eder." cümlesini izah eder misiniz; muhabbetin esbabları nelerdir acaba?

Bir kalpte muhabbet hakiki anlamda yerleşmiş ise, onun zıddı olan düşmanlık yol bulup içine giremez. Zira bir yerde iki zıddın aynı anda bulunması mümkün değildir. Birisi var ve yerleşmiş ise, zıddını def eder. Nasıl ışık ile karanlık bir odada aynı anda bulunamıyor ise, bir kalpte de muhabbet ile düşmanlık beraber bulunamazlar. Muhabbet kalpte hakiki bir şekilde yerleşmiş ise, düşmanlık olamayacağı için, düşmanlık hissi acımak ve şefkat manasına dönüşür. Yani kişiye düşmanlık yerine acımak hükmeder.

Durum tersinde de aynıdır; şayet bir kalpte düşmanlık hakikati ile yerleşmiş ise, bu kez de muhabbet riyaya dönüşür. Yani suni ve yapmacık bir şekilde seviyormuş gibi görünür. Böyle yapmasının sebebi de ya menfaati içindir ya da zarardan korunmak içindir.

İnsan aynı anda bir kişiye hem düşmanlık edip, hem de muhabbet besleyemez.

Muhabbetin temel üç sebebi bulunuyor, bunlar **kemal, cemal** ve **ihsan**dır. Yani *mükemmellik, güzellik* ve *iyilik*; insanın sevmesine vesile olan en temel üç dinamiktir. İnsan bir şeyi ya mükemmel olduğu için ya güzel olduğu için ya da iyilik ve ihsanından dolayı sever. Muhabbete vesile olan diğer bütün teferruat ve detaylar, bu üç başlık altında toplanır. Risale-i Nur'da bu hakikate şu şekilde işaret ediliyor:

"İKİNCİ REMİZ: Seyyid Şerif Cürcânî Şerhu'l-Mevâkîf'ta demiş ki: 'Sebeb-i muhabbet, ya lezzet veya menfaat, ya müşâkelet (yani meyl-i cinsiyet), ya kemaldır. Çünkü kemal mahbub-u lizâtihîdir.' Yani, ne şeyi seversen, ya lezzet için seversin, ya menfaat için, ya evlâda meyl gibi bir müşâkele-i cinsiye için, ya kemal olduğu için seversin. Eğer kemal ise, başka bir sebep, bir garaz lâzım değil; o bizzat sevilir. Meselâ, eski zamanda sahib-i kemâlât insanları herkes sever; onlara karşı hiçbir alâka olmadığı halde istihsankârâne muhabbet edilir."

"İşte, Cenâb-ı Hakkın bütün kemâlâtı ve Esmâ-i Hüsnâsının bütün merâtipleri ve bütün faziletleri hakikî kemâlât olduklarından, bizzat sevilirler; mahbûbetün lizâtihâdırlar. Mahbub-u Bilhak ve Habîb-i Hakikî olan Zât-ı Zülcelâl, hakikî olan kemâlâtını ve sıfât ve esmâsının güzelliklerini kendine lâyük bir tarzda sever, muhabbet

eder. Hem o kemâlâtın mazharları, aynaları olan san'atını ve masnuatını ve mahlûkatının mehâsinini sever, muhabbet eder. Enbiyasını ve evliyasını, hususan Seyyidü'l-Mürselîn ve Sultanü'l-Evliya olan Habîb-i Ekremi sever. Yani, kendi cemâlini sevmesiyle, o cemâlin aynası olan Habîbini sever. Ve kendi esmâsını sevmesiyle, o esmânın mazhar-ı câmiî ve zîşuuru olan o Habîbini ve ihvânını sever. Ve san'atını sevmesiyle, o san'atın dellâl ve teşhircisi olan o Habîbini ve emsalini sever. Ve masnuatını sevmesiyle, o masnuata karşı '*Maşaallah, bârekâllah, ne kadar güzel yapılmışlar!*' diyen ve takdir eden ve istihsan eden o Habîbini ve onun arkasında olanları sever. Ve mahlûkatının mehâsinini sevmesiyle, o mehâsin-i ahlâkın umumunu câmi olan o Habîb-i Ekremi ve onun etbâ ve ihvânını sever, muhabbet eder."(1)

Allah, mutlak olarak **kemal**, **cemal** ve **muhsin** olmasından, sevilmeye ve muhabbet edilmeye en layık olanıdır.

Zira kainattaki bütün ikram, kemal ve güzellikler, Allah'ın cemal, kemal ve ihsanı yanında bir pırıltı bile değildir. Kainattaki bütün güzellikler, kemaller ve iyilikler, Allah'ın sonsuz Cemal, Kemal ve Muhsin isimlerinin çok perdelerden geçmiş zayıf bir gölgeleridirler. Öyle ise Allah, hadsiz bir muhabbete layıktır. Üstelik onun **cemal**, **kemal** ve **ihsanı** bitmez ve tükenmez, ona mazhar olup onu yansıtan aynalar kırılrsa da onlar daimi ve bakidir. Bu yüzden Allah'ın sonsuz cemal, kemal ve ihsanına işaret eden levhalar kırılıp fena bulsalar da bizi incitmemesi gerekir, zira onların memba ve kaynağı ebedi ve baki olan Allah'tır.

(1) bk. [Sözler, Otuz İkinci Söz, İkinci Mevkıf.](#)